

**ПРО КУЛЬТУРНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ
ІЗ ЗАРУБІЖНИМИ КРАЇНАМИ
у травні 2020 року**

*(оглядова довідка за матеріалами
преси, інтернету та неопублікованими документами)*

День пам'яті та примирення

В Україні

Українці вшосте долучилися до міжнародної акції «Перша хвилина миру», якою європейські країни традиційно відзначають завершення Другої світової війни у Європі та символічно проводять 8 травня о 23:01 – саме в цей час 1945 року набув чинності Акт капітуляції нацистської Німеччини. Пам'ятні заходи було проведено в Києві та Харкові.

За кордоном

Міністр закордонних справ України Д. Кулеба взяв участь у онлайн-засіданні Ради Безпеки ООН з нагоди 75-ї річниці завершення Другої світової війни в Європі. Захід відбувся 8 травня під головуванням Естонії та за участі представників Європейського Союзу і понад 70-ти країн. Держави-члени Радбезу ООН разом із запрошеними делегаціями згадали уроки трагічних сторінок минулого, які мали б запобігти міжнародним злочинам у майбутньому, а також засудили спроби окремих країн підірвати повоєнний світовий порядок. Під час свого виступу Д. Кулеба, зокрема, зазначив, що воєнна агресія Росії проти України триває вже довше, ніж Друга світова війна. Її наслідком стала незаконна окупація Криму й окремих районів Донецької та Луганської областей, а серед жертв – понад 13 тисяч убитих і більш ніж 27 тисяч поранених. Про тяглу війну на сході України у своїх промовах також згадали міністри закордонних справ Німеччини, Польщі, Грузії та Латвії.

Також 8 травня Посольство України у ФРН спільно з німецькими партнерами, представниками іноземних дипломатичних місій та членами української громади провело в Берліні біля монумента радянським воїнам у Тіргартені церемонію вшанування пам'яті 60-ти мільйонів жертв Другої Світової війни, серед яких понад 8 мільйонів полеглих українців. У меморіальному заході взяли

участь: віцепрезидент німецького Бундестагу Клаудія Рот, державний секретар Відомства федерального президента Штефан Штайнляйн, міністр з питань Європи МЗС ФРН Міхаель Рот, бургомістр Берліна Міхаель Мюллер, німецькі депутати та представники різних політичних партій, послы Канади, Вірменії, Молдови, Білорусі та Монголії в ФРН, військові аташе та дипломати акредитованих у Берліні посольств Великої Британії, Швейцарії, Португалії, Австрії, Польщі, Хорватії, Японії тощо. А 25 квітня Посольство України в Німеччині взяло участь у церемонії покладання квітів до пам'ятного знака поблизу містечка Торгау на Ельбі, де 1945 року авангард 58-ї гвардійської дивізії 1-го Українського фронту Радянської Армії зустрівся з передовими патрульними загонами 1-ї армії США. Учасники заходу, зокрема, відзначили особливий внесок України в перемогу над націонал-соціалізмом – 6 мільйонів українців боролося у лавах Червоної армії, а 250 тисяч воювало на боці держав-союзниць, зокрема США. Тими ж днями Надзвичайний та Повноважний Посол України у ФРН А. Мельник закликав Бундестаг, сенат і мерію Берліна спорудити в центрі німецької столиці меморіал українським жертвам нацизму, оскільки навіть через 75 років після завершення Другої світової війни в німецькій культурі пам'яті є «білі плями».

Того ж дня вийшла спільна стаття міністрів закордонних справ України, Литви, Латвії та Естонії, присвячена 75-й річниці закінчення Другої світової війни. Матеріал опублікували в німецькій газеті *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, литовському онлайн-виданні *LRT* та українському виданні «Дзеркало тижня». Міністри закордонних справ вшанували пам'ять жертв війни та Голокосту, нагадали про спроби Радянського Союзу фальсифікувати спогади про Другу світову війну та засудили намагання виправдати пакт Молотова-Ріббентропа. Автори зазначили, що сучасна Росія продовжує генерувати історичні міфи, применшуючи роль інших націй у зупиненні війни і перетворюючи перемогу на «нещирий культ та інструмент маніпуляцій».

Українсько-канадський дослідно-документаційний центр завершив роботу над документальною стрічкою «Розповідь про канадську війну»/«A Canadian War Story» про участь канадців українського походження у Другій світовій війні та їхній внесок у перемогу союзників. Загалом у лавах Канадських збройних сил воювало понад 35 тисяч етнічних українців. На основі свідчень 40 очевидців і створено фільм.

4 травня Український інститут в Лондоні разом із Товариством Генрі Джексона (Велика Британія) організував онлайн-дискусію «“Не згадує війну”: Чи потребує Європа спільного історичного наративу про II Світову війну?». Модератором заходу виступив експерт Атлантичної ради США Адріан Каратницький, а серед спікерів – директор Гарвардського інституту українських студій професор Сергій Плохій (США), філософ і письменник Кшиштоф Чижевський (Польща), професор Кембриджського університету Брендан Сіммс (Велика Британія) та дослідниця Н. Попович (Україна). Учасники дискусії розглянули

актуальне питання одностороннього висвітлення Другої світової війни, коли держави обмежуються національними версіями подій, оминаючи внесок інших народів у подолання нацизму, а також викривлення історичних подій та перетворення їх на інформаційну зброю.

Загальні питання

В Україні

Цьогоріч у зв'язку із карантинними обмеженнями через пандемію *COVID-19* День Європи в Україні відзначили у онлайн-, теле- і радіоформаті. Зокрема 15–17 травня Київська міська державна адміністрація разом із *VI Міжнародним фестивалем мистецтв Anne de Kyiv Fest* провела на телеканалі «Київ» святковий марафон. У офіційній частині програми українців зі святом привітали: голова Представництва ЄС в Україні Матті Маасікас, послы Великої Британії, Німеччини, Норвегії, Нідерландів, Бельгії, Фінляндії, Польщі, Словаччини та Словенії, а також мери низки європейських міст – Лейпцига (Німеччина), Вільнюса (Литва), Риги (Латвія), Праги (Чехія), Кракова, Познані (Польща), Тампере (Фінляндія) тощо. В ефірі транслювалися інформаційно-пізнавальні та культурно-мистецькі програми про європейські країни та тісний зв'язок України з Європою. Зокрема глядацькій увазі було запропоновано телеверсію історичної вистави-перформансу «Едігна. Донька Анни Київської і Генріха I. Початок Славного Служіння», документальний фільм про молодого Кароля Войтилу – «Слідами Вуйка», наданий Польським Інститутом у Києві, проморолики про країни ЄС. Також з нагоди свята проведено II Всеукраїнський дитячий фестиваль пісні та музики країн Європейського Союзу «FORMIDABLE». Крім того, у столиці відбувся вже традиційний трояндовий флешмоб з висадження квітів біля представництв європейських країн, до якого цього року долучилися посольства Великої Британії, Німеччини, Бельгії, Нідерландів, Норвегії, Фінляндії, Литви, Польщі, Словаччини, Румунії та інших країн-партнерів. Святкову естафету підхопили й інші міста країни. Зокрема музичні колективи Львівської національної філармонії, Закарпатської обласної філармонії та Хмельницького обласного музично-драматичного театру ім. М. Старицького провели до Дня Європи онлайн-концерти.

За кордоном

18 травня в 76-ту річницю депортації кримських татар з Криму в ЄС нагадали, що кримці досі стикаються з переслідуваннями та залякуваннями на окупованому Росією півострові. З моменту незаконної анексії Криму права кримських татар систематично порушуються – кримськотатарські ЗМІ закриваються, Меджліс заборонено, лідери і члени кримськотатарської спільноти переслідуються окупаційною владою. «Загалом ситуація з правами людини на Кримському півострові значно погіршилася. Відповідно до резолюції 74/168

Генеральної Асамблеї ООН від 18 грудня 2019 року вкрай важливо, щоб регіональні і міжнародні правозахисні механізми, а також неурядові правозахисні організації мали безперешкодний доступ до Криму і Севастополя», – заявив головний речник з питань зовнішніх справ та політики безпеки Європейської служби зовнішніх справ Петер Стано. Своєю чергою в День пам'яті жертв геноциду кримськотатарського народу представники Чесько-українського форуму звернулися до міжнародних організацій, європейської та світової спільноти із закликом не забувати про важку ситуацію кримськотатарського народу і продовжувати вимагати від Російської Федерації дотримання загальноновизнаних норм міжнародного права, зокрема, міжнародного гуманітарного права, а також прав людини щодо всіх жителів Кримського півострова.

5 травня з ініціативи представників міжнародних OTT-платформ та каналів *Fox, Disney, Discovery* та *Viacom* (США) відбулася їхня дистанційна робоча зустріч з тогочасним головою Комітету з питань гуманітарної та інформаційної політики О. Ткаченком та заступником голови М. Потураєвим. Ціллю зустрічі стало обговорення норми законопроекту «Про медіа». Особливу увагу було приділено питанням квот на виробництво контенту та забезпечення в програмному каталозі україномовної частки не менше 25% від загального обсягу наповнення. Американські компанії запевнили, що готові інвестувати в українське озвучення, однак просили пролонгувати виконання норми щодо мови.

Громадська організація «Українська агенція з авторських та суміжних прав» (УААСП) подовжила членство у *Міжнародній конфедерації товариств авторів та композиторів CISAC*, яка є головним світовим органом із захисту авторських прав та об'єднує 232 товариства з різних країн. УААСП є тимчасовим членом міжнародної конфедерації з 1 червня 2018 року і має 100 міжнародних угод про співпрацю. Рішення про продовження членства було ухвалене 29 травня на генеральній асамблеї *CISAC*, яка пройшла онлайн. На членство в організації цього року претендували ще три українські організації колективного управління – «Українська ліга музичних прав» (*ULMR*), «Українське товариство музичних та театральних авторів» (*USMTA*) та «Всеукраїнське агентство авторських прав» (*UARA*).

Креативні індустрії

За кордоном

Знятий у Києві рекламний ролик навушників *AirPods* від компанії *Apple* отримав «золото» європейської премії *Shots Awards 2020*. Відео перемогло у номінації за найкращу телевізійну рекламу року, що триває понад хвилину. Режисером ролика став Оскар Хадсон. Компанія-виробник – *Pulse Films* (США), за зйомки в Києві відповідала українська компанія *Radioactive Film*.

Британський аукціонний дім *Christie's International Real Estate* включив стільці *TOPTUN* та *PAMPUKH* української дизайнерки В. Якуші від бренду *FAINA* до п'ятірки найтрендовіших дизайнерських стільців 2020 року.

Закордонне українство

В Україні

Музей української діаспори презентував до свого 21-річчя 21-денну віртуальну виставку «З усього світу». У експозиції представлено твори мистецтва та історичні раритети, що потрапили до музейної збірки від дарувальників з різних країн. Кожен експонат – це провідник у світ діаспори, фрагмент історії українців з різних куточків світу, їхніх викликів та здобутків. До проєкту увійшли артефакти, подаровані Левом Хмельковським, Катериною Кричевською-Росандіч, Омеляном Твардовським, родиною Паславських (США), родиною Соколиків (Канада), Еммою Андієвською (Німеччина), Єленою Лифар (Франція), Світлою Солдатовою (Австралія), фундаторами закладу – Олексою Булавицьким і Людмилою Морозовою (США) тощо. Виставка тривала з 21 травня по 10 червня на музейній сторінці у *Facebook*.

Своєю чергою з нагоди 13-ї річниці від дня свого заснування Центральний державний архів зарубіжної україніки презентував 12 травня онлайн-виставку «Безцінний спадок українців», яка розповідає про діяльність української діаспори зі збереження документальної спадщини нашого народу.

Театральні колективи української діаспори з Німеччини, Фінляндії, Угорщини, Латвії та Ізраїлю долучилися до I Міжнародного театального інтернет-конкурсу «Театр.NET», який тривав з 2 квітня по 15 травня та об'єднав 120 театрів з України та закордону. До числа переможців, зокрема, увійшли *InterArtStudio* (Німеччина), Український театр Фінляндії та Ризький український народний театр (Латвія).

За підтримки Міжнародного фонду «Відродження» (США – Україна) у видавництві «Либідь» вийшла друком перша книга масштабного проєкту «Право на сміх. Антологія сатири і гумору української діаспори». Видання присвячено часопису «Лис Микита» 1948–1985 років. Книга знайомить читачів з талановитими письменниками і карикатуристами українського походження зі США, Канади, Австралії, Німеччини, Польщі та відкриває незвіданий пласт української гумористичної культури, що розвивалася за кордоном. Упорядник – І. Дзюба.

Мистецький проєкт «Віртуальний хор в Україні» об'єднав 111 українців з Великої Британії, Італії, Польщі, Росії та України, які виконали народну пісню «Не стій, вербо, над водою». Солістами виступили як професійні музиканти, так і аматори. Ідея проєкту належить О. Слободиській – артистці камерного хору «Вінниця» ім. В. Газінського. Прем'єра відеоролика відбулася 11 травня на *YouTube*.

За кордоном

Українці всього світу відзначили Всесвітній день вишиванки, покликаний зберегти споконвічні народні традиції створення та носіння етнічного одягу. З цієї нагоди Світовий Конгрес Українців ініціював у соціальних мережах тема-

тичний фотофлешмоб, який підтримали різні діаспорні організації – Конгрес українців Канади, Українки в Греції, Осередок «Об'єднані Тунісом» тощо. Ще один флешмоб під назвою «Вишиваний ланцюг єдності» від українських веломандрівників С. Толстіхіна і Ю. Мазур об'єднав українців із 50 країн: США, Данії, Швеції, Швейцарії, Нідерландів, Норвегії, Фінляндії, Німеччини, Люксембургу, Австрії, Греції, Італії, Португалії, Литви, Латвії, Естонії, Чехії, Польщі, Угорщини, Словаччини, Туреччини, Японії, Китаю, Лівану тощо. Своєю чергою Об'єднання українок Бельгії та українські громади Об'єднаних Арабських Еміратів організували віртуальні паради вишиванок. Посольство України в Австралії разом із діаспорним часописом «Вільна Думка» провело фотоконкурс «Моя вишиванка». Українці Індії спільно зі співробітниками українського посольства презентували пісню про вишиванку «Мамин оберіг» на слова Марини Акрам (Індія) і музику Артема Дубини (Китай). До того ж 21 травня пошукова система *Google* присвятила стартову сторінку Дню Вишиванки. Ілюстрацію для неї створила українська художниця Т. Якунова.

До Міжнародного тижня танцю закордонні українці провели онлайн-флешмоб *Kolomeyka challenge*, який запустила канадсько-українська мисткиня Лариса Цимбалюк-Челядин. Ініціативу підтримали українські танцювальні школи Канади, США, Бразилії та Австралії.

Традиційний Український фестиваль у Нью-Йорку (США) цього року через пандемію коронавірусної хвороби провели онлайн. Захід організувала волонтерська організація *Razom*. До події долучилися українці зі США, Канади, Франції, Німеччини та України.

30 травня Український інститут Америки організував у соціальних мережах попередній перегляд музичного сезону *Music at The Institute 2020/2021*. У програмі пролунали твори С. Борткевича у виконанні українського піаніста П. Гінтова.

Союз українок Америки створив перший пошуковий онлайн-каталог «Ukrainian American Artist Directory» для віднайдення українських американських діячів мистецтва. Охочі митці можуть самостійно розмістивши інформацію про себе на ресурсі.

Мистецькі заходи В Україні

6 травня за підтримки програми ЄС «Дім Європи» стартував Мистецько-урбаністичний форум «Херсонський модернізм: назад в майбутнє». Мета проєкту – популяризація архітектури модернізму в Херсоні, що охоплює період між 20-ми і 90-ми роками ХХ ст. Керівник проєкту – архітектор А. Луцик, куратор – арткритик Ю. Манукян, а ментор – голова Клайпедського відділення Спілки фотохудожників Даріус Вайчекаускас (Литва). Також для дослідження буде залучено професійних істориків архітектури з Німеччини та України. Результати ініціативи включатимуть екскурсію «Невідомий модернізм», екскурсійний бук-

лет і календар з 12-ма модерністськими об'єктами, розробленими учасниками форуму.

Музика

В Україні

Юні музиканти з Німеччини, Іспанії, Литви, Молдови, Білорусі, Азербайджану та Вірменії взяли участь у *I Міжнародному дистанційному музичному конкурсі Odesa Music Olymp*. Серед призерів: у номінації «Струнно-смічкові» – Елла-Марія Штайнмец (Німеччина), Діана Вікторія Цел (Польща); у номінації «Фортепіано» – Іван Вішневий, Овідій Койокарі (Молдова), Гоар Манукян (Вірменія), Дарія Прокопенко (Іспанія); в номінації «Народні інструменти» – Дар'я Гізун (Білорусь) та ін. До складу журі увійшли закордонні музиканти і педагоги: Михайло Яновицький (США), Сурен Амірханян (Канада), Гедре Дірванаускайте (Литва), Заруї Казарян (Вірменія), Артем Нижник (Росія). Подію організовано міжнародною громадською організацією «Асоціація “Нова Музика”» під патронатом Департаменту культури та туризму Одеської міської ради та Фонду сприяння розвитку мистецтв.

21 травня Національна філармонія України організувала онлайн-трансляцію концерту «SAXOMANIA» від Київського квартету саксофоністів за участі саксофоніста Кенти Ігараші (Японія – Україна), піаніста В. Полянського та перкусіоніста С. Хмельова (Україна).

За кордоном

Гурт *Go_A* представив Україну на спеціальному онлайн-концерті «Вшанування пісень Євробачення» та шоу «Євробачення: Європа сяє світлом», які у зв'язку зі спалахом *COVID-19* було організовано замість Міжнародного пісенного конкурсу «Євробачення–2020» (Нідерланди). Переможці українського національного відбору створили ліричне відео до своєї пісні «Soloveu» з англомовною транскрипцією, адже це перша повністю україномовна пісня на «Євробаченні», а також запропонували кавер-версію пісні Верки Сердючки «Dancing Lasha Tumbai». Прямі ефіри були доступні 12, 14 та 16 травня на офіційному *YouTube*-каналі «Євробачення». А фінальне шоу транслювали в 41 країні, зокрема і на телеканалі «UA: Перший».

Артисти Сумської обласної філармонії – солістка Л. Мухіна, скрипалька Т. Сурган і піаністка О. Когут отримали головну відзнаку V Міжнародного мистецького конкурсу (Туреччина), який 1–15 травня проходив онлайн. Перемогу українцям принесло виконання творів «Ave Maria» Майкла Лоренца та «Granada» Агустіна Лари.

Українські музиканти приєдналися до міжнародної ініціативи *#SAVETHENIGHT* від німецького бренду *Jägermeister*, покликаної допомогти виконавцям актуальної музики під час кризи та повернути їх у життя шанувальників. Завдяки проєкту кожен охочий міг влаштувати вдома вечірку в он-

лайн-форматі, безкоштовно запросивши на неї одного з учасників проєкту. Українську сцену на #SAVETHENIGHT представили: електронний проєкт *Cape Cod*, музичний міксолог *Rustam*, техновиконавець *Na Nich* (проєкт *Rhythm Büro*), технопродюсерка *Poly Chain*; саундпродюсер *Bejenec*, мультижанровий експериментатор і продюсер *Sasha Zlykh*. Загальний фонд ініціативи склав 1 млн доларів, а її учасниками стали понад 700 артистів з усього світу.

Театр В Україні

Лялькарі з Польщі, Грузії та Білорусі долучилися до I Онлайн/ VI Міжнародного театрального фестивалю «І люди, і ляльки», який проходив з 24 квітня по 17 травня. Співорганізаторами форуму разом із Львівським академічним театром естрадних мініатюр «І люди, і ляльки» стали Марек Ходачинський і театр *Unia Teatr Niemożliwy* (Польща) та Бадрі Цередіані й Тбіліський держаний театр ляльок (Грузія).

21 травня одночасно в Маріуполі та Дортмунді відбулася прем'єра українсько-німецької цифрової вистави «Lorenz.io [Ромео зустрів Юлю]», створеної юними акторами з обох країн під керівництвом А. Тельбізова. Підлітки втілили сучасну інтерпретацію історії Ромео та Джульєтти, які походять із діаметрально протилежних сімей і країн. У постановці віртуальний світ зустрічається з реальним завдяки грі *Lorenz.io*, де кожен може приміряти маску відомих героїв Верони. Проєкт став можливим завдяки Гете-Інституту в Україні, ГО «Фестиваль сучасного мистецтва “ГОГОЛЬFEST”», *Akademie für Theater und Digitalität* (Німеччина) та за підтримки Міністерства закордонних справ ФРН.

З 19 квітня по 24 травня тривав міжнародний театральний онлайн-флешмоб #TogetherAtTheSameTime, який об'єднав професіоналів та аматорів з 23 країн: США, Канади, Чилі, Німеччини, Швейцарії, Франції, Нідерландів, Чехії, Словаччини, Боснії і Герцеговини, Гондурасу, Кот-д'Івуару, Танзанії, Екватору тощо. Марафон засновано на ідеї концептуального переживання «разом і одночасно» через виконання однакових дій людьми, які знаходяться у різних географічних просторах. Музичною основою події стала композиція ДахиБрахи «Alambari». Ініціатори проєкту – Фестиваль сучасного мистецтва «ГОГОЛЬFEST» і ЦСМ «ДАХ», творчий керівник – В. Троїцький.

Кіно В Україні

Одеський міжнародний кінофестиваль виграв конкурс «Кінофестивалі» програми ЄС «Креативна Європа». Передбачається, що цього року переможець отримає від 19 до 75 тис. євро фінансової підтримки. Це другий український фестиваль, який отримав грант від програми «Креативна Європа». Торік ним став Київський міжнародний кінофестиваль «Молодість».

Конкурс соціально вагомого контенту *Pitch ua 2*, організований компанією *Media Resources Management* за підтримки проєкту «Зміцнення громадської довіри» (*UCBI II*) від Агентства США з міжнародного розвитку (*USAID*), оголосив переможців. У категорії «Фінансування девелопменту проєкту та виробництва пілоту» відібрано чотири проєкти: «Голова» від *GOOD MOOD PRODUCTION*; «Морська Академія» від ТОВ «Стар Медіа»; «Розбір гри» від ТОВ «КС продакшн»; «Шалені бджолярі» від ФОП Кузьменко Я. В. А підтримку в категорії «Фінансування частини бюджету усього проєкту» отримає вісім проєктів: «Будуємо Україну разом» від *Play Production*; «Мама» від ТОВ «Основа Фільм»; «Радикальне рішення» від *GREEN PENGUIN MEDIA*; «Всі, хто хотіли, поїхали?» від Студії виробництва відео «Real Stories Production»; «Весілля під час розведення» від «1+1 Продакшн»; «Я у мами стартапер» від *TWO WORDS*; «ВИХІДНІ на Атласі» від ТОВ «Твій найкращий фестиваль»; «Чума» від ГО «Національна асоціація медіа». Усі переможці отримають можливість фінансування від *UCBI II/USAID*, а також консалтинг-супровід від *USAID* у подальшій роботі над проєктами. Загалом на конкурс було подано 184 відеопроекти на важливі для українського суспільства теми «Гуманізації конфлікту», «Комунікації з окупованими територіями» та «Активації молоді». Конкурс має на меті об'єднати українців, розповісти про позитивні зміни, що відбуваються в країні, наповнивши ефіри телеканалів, екрани кінотеатрів та вебресурси якісним контентом, що демонструє єдність України в її різноманітності, спонукає не бути осторонь, брати активну участь у житті країни та надихає історіями про сильних людей.

Копродукційні стрічки здобули низку нагород IV Національної кінопремії «Золота Дзига». Зокрема фільм спільного виробництва України та США «Захар Беркут» відзначено одразу в трьох номінаціях: як «Найкращу роботу художника-постановника» – В. Одуденко, «Найкращий грим» – А. Леонова та «Найкращий дизайн костюмів» – А. Белінська. Також три нагороди зібрала українсько-німецько-монакська драма «Вулкан»: за «Найкращу чоловічу роль другого плану» – В. Жданов, «Найкращу операторську роботу» – В. Ільков і «Найкращий звук» – Б. Петер. А в номінації «Найкращий короткометражний ігровий фільм» перемогла копродукційна картина України та Франції «У нашій синагозі» (реж. І. Орленко). Церемонія нагородження відбулася 3 травня онлайн.

16 травня пройшов IV Міжнародний кінофестиваль «Бруківка», який цьогогоріч під назвою «КіберБруківка 2(4)20» було проведено в онлайн-форматі. Загалом на форум було подано понад 3000 робіт зі 110 країн світу. Найбільше короткометражних фільмів надійшло із США (260 робіт), Індії (224 роботи), Ірану (211 робіт), Італії (177 робіт), Бразилії (167 робіт), Франції (165 робіт), Іспанії (157 робіт) та Великої Британії (125 робіт). Призові місця в номінації «Міжнародний короткометражний фільм» розподілили таким чином: 1 місце – «Suitcase Without A Handle» Сергія Куклова (2019, Білорусь); 2 місце – «Blue Matter» Андреа Гатопулоса (2019, Італія); 3 місце – «Fata Morgana» Ангеліни

Комарової (2020, Франція – Україна). Закордонні роботи відзначено і в номінації «Короткометражний фільм до 60 секунд»: 1 місце – «Autumn» Жана-Марі Вілньова (2019, Франція); 2 місце розділили «La petite mort» Ігнасіо Родо (2020, Іспанія) та «It's not over yet» Джанлуки Гранокіа (2019, Італія). Переможцем конкурсу «Український аматорський короткометражний фільм» стала копродукційна картина «Followers» Д. Ібрагімової та Роберта Кунєвського (2019, Україна – Польща). А у спеціальній щорічній номінації «Короткометражні фільми про коронавірус» найкращою визнано стрічку «Covid 19 From Outer Space» Едуардо Нерві, Леї та Віри Борніотто (2020, Італія).

Команда *rap.ua* презентувала документальний фільм «Grime in Ukraine», знятий за сприяння програми *Selector Live* від Британської Ради в Україні. Стрічка розповідає про те, як народжений у Британії жанр інтегрувався в культурне середовище України.

За кордоном

Український кінематограф було представлено на міжнародних кінофорумах. Зокрема режисерка А. Євченко перемогла зі стрічкою «Якщо було завтра» у номінації «Найкращий режисерський дебют» на онлайн-фестивалі *6th Annual Top Shorts Film Festival* (20 травня, США). Фільм «Тільки диво» О. Каретник відзначено в номінації «Найкраще візуальне рішення та операторська робота» на *Міжнародному кінофестивалі для дітей та юнацтва WonderFest* (12–16 травня, Румунія). 10 травня в основній конкурсній програмі *15th Naapsalu Horror and Fantasy Film Festival* (Естонія) відбулася європейська прем'єра кінокартини «Сторонній» Д. Томашпольського. Створений в умовах карантину короткометражний фільм «What am I?» цього ж режисера взяв участь у конкурсі *Fantaspoa At Home 2020* від фестивалю фантастичних фільмів *Fantaspoa Film Festival* (1–10 травня, Бразилія). А стрічка А. Голланд «Ціна правди»/«Mr Jones» (Польща – Велика Британія – Україна) потрапила до списку найкращих фільмів цього року за версією британського видання *The Guardian*.

Драму «Плем'я» М. Слабошпицького, світова прем'єра якої відбулася у 2014 році на Каннському кінофестивалі, переглянули понад 50 мільйонів разів на *YouTube*. Це перший український фільм, який зібрав настільки численну аудиторію.

1 травня МЗС Франції представило документальну стрічку «Diplomates en action. Sur tous les terrains en Ukraine» («Дипломати – люди дії на усіх напрямках в Україні»). У картині Надзвичайний та Повноважний Посол Франції в Україні 2015–2019 рр. Ізабель Дюмон розповідає про сучасну Україну – проблеми, з якими стикнулася наша країна, та її перспективи, а також діяльність Франції в Україні. Стрічку оприлюднено на *YouTube*.

У травні вийшов українсько-ісландський комедійний серіал «Andskotinn»/«Чорт забирай». Це шестисерійна розповідь про пригоди ісландського рибалки Інгі Тора, який уперше подорожує Україною. Автором ідеї,

продюсером та сценаристом картини виступив С. Гулейков. Серіал знято виключно для демонстрації на *YouTube*.

Зростає зацікавленість українськими серіалами за кордоном. Зокрема на *VOD*-сервісі *Amazon Prime* (США) наприкінці травня стали доступними всі сезони українського детективного серіалу «Нюхач» виробництва компанії *Film.ua*. Своєю чергою індійська компанія *AK Entertainments* придбала права на локальну адаптацію цього серіалу. Македонський загальнонаціональний мовник *Kanal 5* купив права на показ серіалу «Обручка з рубіном» від «Медіа Групи Україна». Раніше цей же серіал придбав супутниковий провайдер *Azam TV*, який базується в Танзанії. Серіал уже озвучено на суахілі. Його транслюватиме *Azam Media Channel*, який покриває 8 країн Східної Африки: Кенію, Малаві, Уганду, Руанду, Бурунді та ін. А 18 травня на російському каналі *СТС* стартував показ комедійного серіалу «Родичі» виробництва студії «Квартал 95».

Візуальні мистецтва В Україні

Роботи митців зі США, Бразилії, Чилі, Великої Британії, Данії, Швеції, Ісландії, Німеччини, Франції, Бельгії, Італії, Іспанії, Португалії, Чехії, Ізраїлю, Японії, Сингапуру, Австралії та України представлено на масштабній міжнародній віртуальній виставці «*Strange Time*», організованій художником С. Рябченком у межах творчого об'єднання «Арт Лабораторія» у співпраці з Національним центром «Український дім». До експозиції, зокрема, потрапили твори американського попсюрреаліста Кенні Шарфа, інсталяції німецької художниці Ханни Халлерманн і французького художника Валентина Абада, концептуальні фотографії шведського митця Андерса Крісара, абстрактні твори іспанця Гіл'єрмо Мора тощо. Проєкт покликаний показати, на що спрямована сьогодні творча енергія, і як художники бачить та відчувають ці дивні часи. Виставка розпочалася 7 травня і доступна для перегляду на офіційному сайті артпроєкту.

29 травня за сприяння Посольства України в Японії на вебсторінці української художниці З. Скоропаденко стартувала онлайн-виставка «Сумо. Життя чемпіона». Представлені роботи було підготовлено авторкою під час відвідання Японії. Захід присвячено 80-річчю від дня народження легендарного японського сумоїста українського походження І. Боришка, більш відомого під іменем Тайхо Кокі.

За кордоном

Інсталяція українського митця М. Рідного «Загублений багаж» стала частиною культурного маршруту литовського міста в рамках проєкту «Каунас – культурна столиця Європи 2022». В основі інсталяції – постать художниці Естер Лур'є, якій вдалося пережити Голокост. Мисткиня створила серію малюнків про життя в Каунаському гетто та закопала їх у керамічних горщиках, щоб сховати від нацистів. У своїй роботі М. Рідний «сховав» малюнки Лур'є у п'яти ке-

рамічних горщиках людського зросту, які наразі експонуються в Каунаському музеї ІХ форту – музеї пам'яті жертв масових вбивств часів Другої світової війни. Проект «Загублений багаж» було створено за підтримки Українського інституту спеціально для XII Каунаської бієнале, проведеної у 2019 році.

Художниця Ю. Марушка, яка з 2013 року живе в Гамбурзі (Німеччина), презентувала в одному з головних храмів міста свою виставку «Щоденник Марушки „Жінка і війна”». Це мистецька хронологія сучасної України від подій Революції Гідності до війни на сході країни. Виставка діяла впродовж травня.

Музеї. Охорона культурної спадщини В Україні

Національний заповідник «Софія Київська» та Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник підтримали глобальну кампанію *#ShareOurHeritage*, ініційовану ЮНЕСКО в соціальних мережах у квітні. Мета акції – забезпечення доступу до культури та освіти у сфері культурної спадщини в період масового карантину. Крім того, Національний заповідник «Софія Київська» в рамках світової ініціативи ЮНЕСКО «Заради життя» організував Всеукраїнську акцію подяки *#МузейникиВдячніМедикам*. Кампанія має на меті засобами мистецтва висловити солідарність, підтримку і повагу лікарям та всім тим, хто перебуває на передовій боротьби з коронавірусом.

Українські музеї вже кілька років поспіль беруть участь у світових акціях до Міжнародного дня музеїв, який відзначають 18 травня. Головною темою щорічного свята Міжнародна рада музеїв (*ICOM*) затвердила гасло «Музеї за рівність: різноманітність та інклюзивність». Спеціальні заходи цієї тематики присвятили Національний музей мистецтв ім. Б. та В. Ханенків, Національний музей Голодомору-геноциду, Одеський художній музей, Музей сучасного українського мистецтва Корсаків, Центр сучасного мистецтва М17 тощо. Українські музейники також долучилися до міжнародної акції *#Музейний тиждень/#MuseumWeek*, покликаної популяризувати культуру через інтернет та соціальні мережі. Тематичні дописи на своїх сторінках, зокрема, розмістили Національний художній музей України, Національний музей історії України, Літературно-меморіальний музей Михайла Булгакова, Дніпропетровський національний історичний музей ім. Д. Яворницького, Державний історико-культурний заповідник «Межибіж» тощо.

Національний музей Революції Гідності переклав українською Міжнародну хартію меморіальних музеїв, яка орієнтується на Декларацію прав людини ООН та етичні принципи Міжнародної ради музеїв (*ICOM*). Документ насамперед актуальний для музеїв пам'яті жертв тоталітарних режимів і організацій, які працюють зі складною історією. Втім, матеріал буде корисним для всіх музейних закладів.

Довкола Меморіального центру Голокосту «Бабин Яр», заснованого 2016 року з ініціативи та коштом російських бізнесменів М. Фрідмана, П. Фукса й

Г. Хана, неодноразово виникали дискусії. У квітні – травні опублікований чорновий варіант концепції *ВУНМС* від художнього керівника проєкту І. Хржановського (Росія) викликав шквал критики як професійної спільноти в Україні та за кордоном, так і ширшого загалу. Серед поданих І. Хржановським пропозицій, зокрема, використання «психометричних алгоритмів» щодо відвідувачів, їхня участь у експериментах морального або етичного характеру, поєднання художніх і перформативних практик із комеморацією тощо. На знак протесту проти цього підходу з проєкту пішов головний історик Меморіалу, нідерландський вчений Карел Беркгоф. Дослідник наголосив, що підхід московського режисера є «антинауковим» та таким, що порушує стандарти Міжнародної хартії меморіальних музеїв. Ще восени 2019 року у зв'язку із призначенням І. Хржановського з проєкту пішов австрійський історик Дітер Богнер, який очолював Групу розвитку основної експозиції. Він піддав різкій критиці ідею геймізації смерті, назвавши нову концепцію «Голокост-Діснеєм». Співпрезидент Асоціації єврейських організацій та спільнот (Ваад) України Й. Зісельс заявив, що цей проєкт є «троянським конем, який дарується лише для того, щоб зіпсувати міжнародний імідж України». Дослідник єврейського народу, професор єврейських студій на історичному факультеті Північно-західного університету в Чикаго Йоханан Петровський-Штерн (Україна – США) заявив, що меморіальний центр у Бабиному Яру за жодних обставин не може бути проєктом приватного спонсора. Він має стати національним проєктом, який розроблять чільні українські дослідники за підтримки ключових закордонних інституцій у діалозі з духовними й інтелектуальними елітами країни. Своєю чергою Наглядова рада Меморіального центру Голокосту «Бабин Яр» заявила, що гарантує дотримання етичних та професійних норм наукового підходу у створенні меморіального комплексу. Водночас, члени ради будуть оцінювати роботу І. Хржановського та його команди наприкінці 2020 року.

За кордоном

ЮНЕСКО спільно з Міжнародною радою музеїв (*ICOM*) провело дослідження, яке виявило, що після завершення пандемії *COVID-19* кожен восьмий музей світу може закритися назавжди. Дослідження показало, що найуразливішими залишаються інституції бідних країн. Наразі 90% всіх музеїв світу закрито на карантин. В ЮНЕСКО закликали допомогти закладам відновити роботу. «Музеї відіграють ключову роль у забезпеченні життєстійкості громад. Ми повинні допомогти їм подолати кризу та зберегти їхню взаємодію з аудиторією», – заявила генеральний директор ЮНЕСКО Одре Азуле.

15 травня генеральний директор Національного музею Революції Гідності І. Пошивайло взяв участь у міжнародному вебінарі «Глобальні голоси: культурна спадщина і пандемія», який відкрила панель під назвою «Наслідки *COVID-19*: аналізуючи розвиток кризи». Організатор події – Міжнародний центр дослі-

джен у галузі консервації та реставрації культурних цінностей (*ICCROM*). Вебінар триватиме до 26 червня.

Література В Україні

Благодійна організація *Ukraine Charity* (Велика Британія) другий рік поспіль підтримала проведення конкурсу рецензій від українських школярів «Читай-пиши», який засновано Благодійним фондом С. Жадана та Простором української дитячої книги «VagaBooka» у партнерстві з Українським інститутом книги. Конкурс має на меті популяризацію читання серед дітей і молоді та розрахований на школярів Донецької, Луганської та Харківської областей. Серед тем, з якими працювали цьогорічні переможці: війна на рідній землі, смерть і підліткове самогубство, дружба та любов у соціальних мережах та у реальному житті, булінг, знуцання та соціальна нерівність.

Студія українського дизайну *Yakusha Design* у співпраці з дитячим письменником І. Андрусяком створила аудіоцикл «Файні Казки» про персонажів українського фольклору. Історії доступні українською та англійською мовами. Англійським перекладом та адаптацією казок займалася артжурналістка і письменниця Лаура Сноад (Велика Британія).

За кордоном

За підтримки Українського інституту книги 18 вітчизняних видавництв та 3 проекти взяли участь у LVII Болонському ярмарку дитячої книги (Італія), який відбувся 4–7 травня в онлайн-форматі. У межах ярмарку функціонувала платформа з продажу прав *Global Rights Exchange VCBF* (Глобальна біржа прав), на якій було представлено 246 українських видань від книговидавців «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА», «Vivat», «Фоліо», «Видавництво Старого Лева», «Видавнича книга – Богдан», «ARTBOOKS», «Чорні Вівці» та ін. Також діяла віртуальна стіна ілюстраторів, на якій було розміщено роботи 30 українських художників. А роботу ілюстраторки С. Землянкіної було відібрано до проєкту *Mapping*, який досліджує зв'язки раннього дитинства і перформативних мистецтв і проводиться фестивалем у партнерстві з програмою ЄС «Креативна Європа». Крім того, український бренд *GAPCHINSKA* отримав нагороду в категорії *Bologna Licensing Award 2020*, якою відзначено найкращі ліцензійні проєкти італійських та європейських ліцензіатів, що були реалізовані в 2019 році. Серія книжок та аксесуарів під назвою «Vite (im) Perfette»/«Життя (не) досконале» з колекції «Famous by GAPCHINSKA», яку видала італійська компанія *Malia Edizioni*, перемогла у номінації «Найкращий ліцензійний видавничий проєкт». Цьогорічний формат також дозволив видавцям взяти участь у вебінарах, лекціях, дискусіях, цифрових виставках, конференціях, майстер-класах та спеціальних проєктах форуму.

Україну вперше представлено на міжнародному фестивалі дебютних романів *European Festival of the First Novel*, який щорічно проходить на півночі Німеччини у федеральній землі Шлезвіг-Гольштейн. За підтримки Українського інституту письменництва Тамара Горіха Зерня презентує міжнародній аудиторії свій перший роман «Доця» (2019). У зв'язку з пандемією *COVID-19* організатори перенесли фестиваль на жовтень, однак уже цього місяця презентували збірку з перекладами уривків романів дебютантів англійською, німецькою та французькою мовами.

Книга українського письменника А. Чеха «Точка нуль», яка є своєрідним щоденником військової служби автора, увійшла до фіналу Премії імені Ришарда Капустинського за художній репортаж. Збірку есеїв у польському перекладі Марека Задури опублікувало видавництво «Warsztaty Kultury». Фундатор премії – місто Варшава (Польща).

20 травня відбувся вебінар з українською письменницею та поетесою О. Забужко за участі британської журналістки, директорки *European Literature Network* – Розі Голдсміт. Під час розмови О. Забужко представила свою нову англійську збірку новел «Your Ad Could Go Here». Організатор події – Український інститут в Лондоні.

В Словаччині у видавництві «Artforum» вийшла книга оповідань О. Сенцова «Маркетер». Тексти переклав поет, драматург та есеїст Ян Штрассер, автор передмови – Мірек Тода.

Конференції В Україні

14 травня в рамках проєкту «Дві культури, одна Європа», що реалізується як складова Спільної операційної програми Європейського інструменту сусідства Польща – Білорусь – Україна 2014–2020 та фінансується Європейським Союзом, відбулася відеоконференція «Литовський союз як надбання багатьох народів». Організаторами заходу виступили: Інститут пам'яті та культурної спадщини східного прикордоння (Польща), Закарпатський академічний обласний український музично-драматичний театр ім. братів Ю.-А. та Є. Шерегіїв, Міжрегіональний центр транскордонної співпраці (Україна). У конференції взяли участь професори Люблінського католицького університету Володимир Осадчий і Томаш Новицький (Польща), українські театральні діячі В. Марюхнич, Р. Дзуринець, Д. та А. Сньюзики. Модераторами зустрічі стали Мацей Кулак і Н. Каблак. Загальною метою проєкту «Дві культури, одна Європа» є підвищення рівня знань населення про культурну спадщину Закарпатської області та Люблінського воєводства, а також покращення міжкультурного діалогу між регіонами.

Просвітництво В Україні

Міжнародний фонд Івана Франка презентував новий громадський проєкт «Іван Франко на мапі Європи», що передбачає нанесення на картографічний сервіс *Google maps* меморіальних місць, де перебував видатний український діяч за життя. За задумом ініціаторів проєкту інтерактивна мапа стане ґрунтовною доступною базою історичних відомостей про І. Франка. Вона буде наповнюватися перевіреним фактажем, що надходитиме від науковців, краєзнавців, франкознавців та усіх шанувальників творчості Каменяра. Усіх їх дирекція Міжнародного фонду Івана Франка запрошує до діяльної співпраці.

За кордоном

З 23 по 31 травня на австрійському радіо *Ö1*, яке входить до складу суспільного телерадіомовника *ORF*, тривав тиждень України. Стартував проєкт з програми «Мусульманська меншина між традицією та сучасністю», присвяченої татарській ідентичності, її релігійному корінню та місцю в сучасній Україні. Завдяки проєкту радіослухачі мали можливість ознайомитися з відомими українцями Австрії; здійснити віртуальну подорож до мальовничих місць нашої країни; заслухати твори українських письменників О. Забужко, А. Куркова, Т. Малярчук та ін.; почути композиції Б. Лятошинського, Є. Станковича, В. Сильвестрова, а також нову експериментальну українську музику; дізнатися більше про історію та релігію України тощо. Тиждень України на радіо проведено в рамках культурного проєкту «По сусідству»/«Nebenan», який функціонує вже багато років та розповідає про музику, літературу, культуру, історію та політику в країнах-сусідах ЄС.

Матеріал підготувала

Г. М. Іванченко

завідувачка сектору ДЗК
відділу НАУІ Інформцентру
з питань культури та мистецтва

Комп'ютерне опрацювання та редагування ***І. Г. Піленко***

Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 0,93. Б/т. Зам. 45. Безплатно

НБУ імені Ярослава Мудрого, Київ-1, Грушевського, 1. Тел. 278–85–12